

KARTA DYSKUSJI DO FILMU: „Biały przywilej”

CELE DYSKUSJI

- » Zapoznanie się z terminem „biały przywilej”
- » Refleksja na temat sytuacji osób ciemnoskórych w polskim społeczeństwie
- » Zwrócenie uwagi na przywileje, które wynikają z koloru skóry.

INFORMACJE O FILMIE

Film jest częścią serii „Nowe narracje o świecie”, która powstała w celu stworzenia alternatywy dla dominujących w polskiej przestrzeni publicznej narracji kolonialnych i europocentrycznych. Dowiedz się więcej o projekcie na stronie: www.pah.org.pl/projekt_narracje.

PRZY JAKICH TEMATACH MOŻESZ WYKORZYSTAĆ TEN FILM I KARTĘ DYSKUSJI?

Rasizm, biały przywilej, dyskryminacja ze względu na kolor skóry, uprzedzenia, stereotypy, język.

LINK DO FILMU:

https://youtu.be/6HaJGW8xZ_A
czas trwania 6:50, film w języku polskim

CO OSOBA PROWADZĄCA POWINNA WIEDZIEĆ PRZED PROJEKCJĄ FILMU?

Czym jest rasizm? To ideologia, która zakłada wyższość osób o określonym kolorze skóry nad pozostałymi. Rasizm przyjmował różne formy na przestrzeni dziejów, jednak współcześnie mówiąc o tym zjawisku mamy na myśli systemowe nadużywanie władzy osób jasnoskórych wobec osób ciemnoskórych. Rasizm utrwała podział na różne grupy rasowe, sugerując, że czyjaś wartość i kompetencje uzależnione są od koloru skóry – lepszy i gorszy, zły i dobry, mądrzejszy i głupszy, dominujący i podporządkowujący się.

W XVIII i XIX w. pojawiły się teorie ras ludzkich, które mówiły o tym, że ludzkość dzieli się na trzy rasy: białą (kaukaską), czarną (negroidalną) i żółtą (mongoloidalną). Podział ten był podstawą do ukształtowania się poglądu o „naturalnej” wyższości i niższości grup ludzi, a w konsekwencji do niewolnictwa, apartheidu i nazizmu. Współczesna nauka neguje jednak istnienie odmiennych ras ludzkich, stawiając kolor skóry obok innych cech fizycznych, takich jak kolor włosów, wzrost czy kolor oczu.

Źródło: Pomocnik PAH www.bit.ly/PomocnikPAH_educacja_globalna

PAMIĘTAJ:

jako osoba prowadząca możesz zdecydować, które pytania zaproponowane poniżej wybierzesz do dyskusji i w którym momencie dyskusji one padną (nie musisz trzymać się zaproponowanego porządku). Czuwaj nad tym, aby w trakcie dyskusji osoby uczestniczące nie oceniały siebie nawzajem, wypowiadały się w sposób osobisty, nie przerywały sobie. Nie ma dobrych i złych odpowiedzi na pytania w dyskusji – są różne perspektywy patrzenia na ten sam temat. Na zakończenie zarezerwuj sobie kilka minut, aby podsumować dyskusję, zebrać najważniejsze wnioski, odnieść się do celów, zamknąć dyskusję i podziękować osobom uczestniczącym za obecność i aktywność.

O CO WARTO ZAPYTAĆ PRZED PROJEKCJĄ FILMU?

- » Czy kiedykolwiek czuliście/czuliście się lepiej niż inni? Dlaczego? W jakich sytuacjach?
- » Jak rozumiecie słowo „przywilej”?
- » Czy mieliście/miałyście poczucie, że jesteście uprzywilejowani/e? W jakich sytuacjach?

DYSKUSJA PO FILMIE:

PYTANIA OGÓLNE – ROZUMIENIE FILMU

- » Co na temat koloru skóry mówią naukowcy i naukowczynie?
- » Czy coś takiego jak rasa biologiczna istnieje?
- » Jakie dwa rodzaje rasizmu możemy wyróżnić?
- » W jaki sposób przejawia się rasizm bezpośredni? A w jaki rasizm systemowy i kulturowy?
- » Na jakim etapie życia ludzie uczą się wartościować kolor skóry?
- » Na czym polegał eksperyment z lalkami?
- » Jakie skojarzenia z kolorem skóry miały dzieci biorące udział w eksperymencie?
- » Dlaczego kolor skóry ma znaczenie w ujęciu społecznym?
- » Czym jest przywilej? Co to znaczy być uprzywilejowanym?
- » Czym jest biały przywilej?

PYTANIA POGŁĘBIAJĄCE TEMAT

- » Czy doświadczenia osób jasnoskórych i ciemnoskórych w społeczeństwie są takie same?
- » Czy biały kolor skóry może pomagać w życiu? Jeśli uważasz, że tak, to w jaki sposób?
- » Co to znaczy czerpać korzyści z systemu opartego na rasizmie?
- » Jak przekonania innych ludzi mają wpływ na was i na to, co myślicie? Czy często sugerujecie się zdaniem innych osób?
- » Czy są osoby, które są świadome wszystkich swoich przywilejów? Dlaczego?
- » Czyje narracje budują wasz światopogląd?
- » Jak wam się wydaje, czy dostrzeżenie białego przywileju jest łatwe?
- » Co możemy zrobić ze swoim przywilejem?
- » Co można zrobić by w pozytywny sposób wykorzystać swój przywilej?
- » Czy gdy jedne osoby mają jakieś przywileje, to czy oznacza to, że ktoś inny jest dyskryminowany?
- » Dlaczego czarny kolor skóry jest widoczny, a biały niewidoczny?
- » Jak myślicie, czy biały przywilej wygląda tak samo w każdym kraju?
- » Jak myślicie, czy gdyby eksperyment z lalkami przeprowadzono w Polsce, jego wynik byłby podobny? Dlaczego tak? Dlaczego nie?
- » W jaki sposób możecie być solidarni/e wobec osoby o innym kolorze skóry?
- » Czy bycie uprzywilejowanym oznacza życie bez problemów?

PRACA NA CYTATACH (FAKULTATYWNIE)

„Przywilej jest wtedy, gdy myślisz, że coś nie jest problemem, ponieważ nie jest twoim osobistym problemem” David Gaider

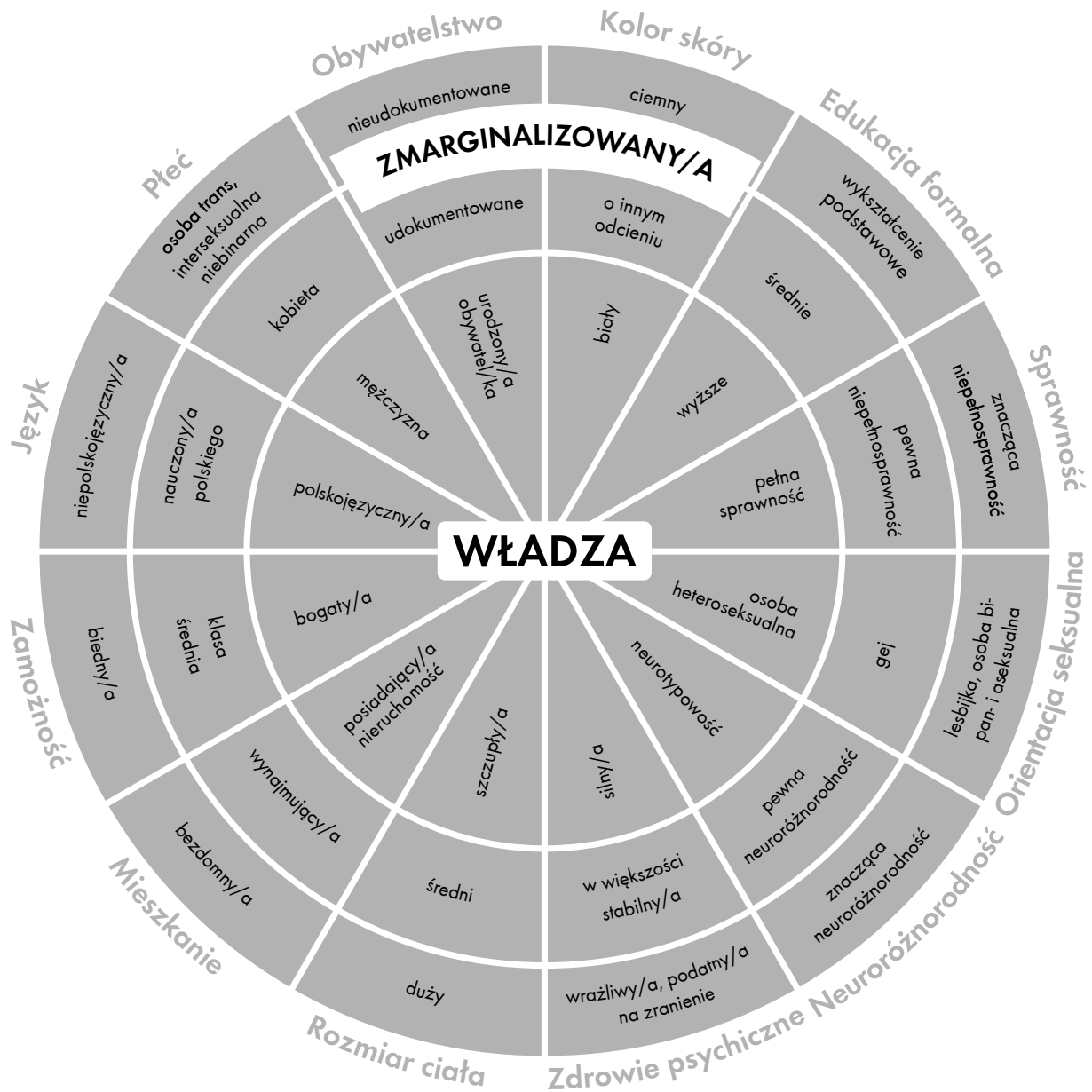
- » Jak możemy rozumieć te słowa? Czy jesteście w stanie podać przykład, który by je potwierdzał?

„Żeby rozmontować rasistowskie niesprawiedliwe struktury, musimy dostrzec rasę. Musimy spostrzec kto na niej korzysta. Zauważenie rasy jest nieodzowne do zmiany systemu” Reni Eddo-Lodge

- » Jak myślicie, co autorka ma na myśli mówiąc o „dostrzeganiu” rasy?
- » W jaki sposób możemy dokonywać rozmontowywania rasizmu?

ĆWICZENIE PRAKTYCZNE (FAKULTATYWNIE)

Źródło: Sylvia Duckworth,
Wheel of Power/Privilege

1. Poszukajcie więcej informacji na temat eksperymentu przeprowadzonego przez Jane Elliot. Na czym polegał? Jak się zakończył i jakie były jego rezultaty?
2. Odpowiedzcie na 5 pytań zadanych w filmie, które pozwolą Ci zidentyfikować wasze przywileje. Zegnij palec swojej dłoni, jeśli kiedykolwiek:
 - » Czuteś/czutaś niebezpieczeństwo z powodu koloru swojej skóry
 - » Byłaś/byłeś jedyną osobą swojego koloru skóry w grupie
 - » Miałaś/miałas problem by znaleźć kosmetyki dopasowane do twojego koloru skóry lub włosów
 - » Często słyszysz zdanie "ładnie mówisz po polsku"
 - » Jak włączasz telewizję to nie widzisz osób o swoim kolorze skóryIle palców pozostało w górze? To twoje przywileje. Co one oznaczają? Jak wpływają na twoje codzienne życie?

Jeśli nie zgiąłeś/zgięłaś ani jednego palca lub tylko jeden, zastanów się, czy znasz osobę, która mogłaby zagiąć wszystkie lub większość z nich. Czy jest dużo takich osób? Czy kiedykolwiek rozmawialiście/rozmawialiście na ten temat?

3. Wyszukajcie dodatkowe informacje na temat eksperymentu przeprowadzonego przez dziennikarza Jacka Hugo-Badera. Jakie były jego doświadczenia?
4. Wyszukajcie w Internecie informacje/wypowiedzi/opinie ciemnoskórych Polek i Polaków na temat ich doświadczeń życia w Polsce i dyskryminacji. Czy są to doświadczenia pozytywne czy negatywne? Czy te osoby są zadowolone z życia w Polsce? Możecie skorzystać z filmów „Don't call me Murzyn” lub przeszukać treści w mediach społecznościowych organizacji SPPA - Stowarzyszenia Polaków Pochodzenia Afrykańskiego lub Black is Polish.
5. Przypatrzcie się kołu przywilejów i pokolorujcie te pola, które was dotyczą (każda osoba indywidualnie).

MATERIAŁY DODATKOWE

- » Publikacja „Rasizm bardziej w nas czy wokół nas” Margaret Amaka Ohia-Nowak www.pah.org.pl/app/uploads/2021/02/RASIZM-bardziej-w-nas-czy-wokol-nas.pdf
- » Webinar „Czy tylko źli ludzie są rasistami?” www.youtube.com/watch?v=6rRwDz9XUsM
- » Kasia Gandor, „Ile jest ras i do której należysz?” www.youtube.com/watch?v=drIFve-JWYU
- » Artykuł „Biały przywilej. Rasizm strukturalny”, Aleksandra Demko <https://krytykapolityczna.pl/kraj/bialy-przywilej-rasizm-strukturalny>
- » Podkast „Tolerancja to za mało”. Odcinek 3: Rasizm po polsku www.pah.org.pl/podkast/#rasizm-po-polsku
- » Pomocnik PAH, Reagowanie na dyskryminujące słowa www.bit.ly/reagowanie_dyskryminujace_slowa
- » Film o eksperymencie Jane Elliot „A class divided” (w języku angielskim) www.pbs.org/wgbh/frontline/film/class-divided/
- » Rozmowa Afropolek „#DontCallMeMurzyn”, część 1 <https://youtu.be/xwlfFRmJM0c> i część 2 <https://youtu.be/JgGqZFJ7TsA>

Napisz nam jak udała się dyskusja: edukacja@pah.org.pl (chętnie zobaczymy też relacje zdjęciowe i filmowe). Zaangażuj się w działania edukacyjne Polskiej Akcji Humanitarnej: www.pah.org.pl/edukuj

Opracowała: Kamila Wisz-Mocanu

Konsultacje: Kalina Kabat, Zespół Edukacji PAH

Skład: Luiza Sucharda

2022. Materiał edukacyjny Polskiej Akcji Humanitarnej.